

se zemlja dovelj ne usede. Želeti je, da bi se v tej reči mnoge skušnje napravile.

Zdravniške reči.

* Prva pomoč, kadar človeka stekli pes popade. Znani laški zdravnik dr. Ratta priporoča, naj se rana nemudoma z žerečo smodko (cigaro) žge. To je nagla pomoč; ni treba dolgo po razbeljeno železo okrog letati; smodke se sedanji čas v vsakem borenem selu gotovo dobivajo, in huđi strah pred steklino bi izginil, ki ga dela žereče železo. — (Gotovo je prvo to, da se brž brž pokončá strup, dokler se ne zasede v kri popadenemu. Smodka je res blizo pri rokah, in vrednik „Novic“ je že sam enkrat blizo Ljubljane neki, malo pred popadeni deklici vprask steklega psa žgal s svojo smodko. Že poprej pa, predno se to stori, svetujemo, naj si popadeni izpere strup iz rane s svojo lastno vodo (scavnico), ktera je tudi vselej pri rokah, če tudi je človek na samem kje, pa je zato tudi bolje od vsake druge, zlasti mrzle vode, ker po mlačni vodi se ne skrči rana, kakor po mrzli, in se strupene pasje slin vse poplaknejo. Ko je to storjeno, naj se rana žge s smodko. Vred.)

Opomin onim,

ki imajo stare bankovce.

Kdor ima tistih bankovcev (bankanót), ki se glasijo na konvencijni denar, ali, da to vsakemu prav po domače povémo, ki so vsi beli (tedaj ne rudeči in ne zeleni), naj se pisмено obrne do konca prihodnjega leta 1866 do direktije dunajske banke, da mu je zamenja, ker pozneje pride v zgubo. Kdor pa ima bliže kakega trgovca, naj njega te zamene prosi. To je eno. Drugo pa je to, da bankovci po 10 gold. z napisom od 1. januarja 1858 in rudeči, se jemljejo le do konca kimovca (septembra) tekočega leta 1865 pri bankinih kasah, potem pa le na Dunaji pri direktiji bankini.

Kdor tedaj tega papirja kaj ima, naj ne zanemari povedanega časa.

Postavne zadeve.

O novem kaplanskem davku.

Drage „Novice“! vé se že od nekđaj pri vsaki priliki krepko ptezate za blagor domovine naše in prebivavcev njenih; vé vse bolj važne nove postave slovenskemu svetu naznanjate in razlagate; zato nam se čudno zdí, da nam niste, kolikor je meni znano, dozdaj še nove postave priobčile, vsled ktere morajo gospodje duhovni pomočniki (kaplani), razun alumnaticum-a, ki se je zdaj zopet v življenje obudil, potem ko je bil že nekoliko let z desetino in tlako vred zaspal, in razun že od nekđaj navadne takse za dekret — še nekak nov davek pod imenom „Anstellungsgebühr“ v državno kaso plačevati. Gotovo bi vsem, kterih se to tiče, jako ustregli, če bi nam povedali, kako se ta nova postava glasi in kdo da je bil njen oče: ali dunajski Reichsrath z ministerstvom vred ali ministerstvo samo. *) — Pa naj je njen oče kdor koli, to je več ko gotovo,

*) Nova postava o pristojbinah (Gebührengesetz), ki jo je potrdil državni zbor, je vstvarila, kakor je znano, ta novi davek. Če tudi ta davek ne šteje po sto gold., vendar Vam radi pritrdimo, da, kjer je malo, tudi malo težko stane. Če se ne motimo, je pa ta del postave le za čas en. Upati je tedaj, da ne ostane na veke — do tistihmal pa je treba tolažiti se, kakor se tolažijo vsi, ki jih dandanes težijo davki.

Vred.

da se težko kak davek tako malo opravičiti dá, ko omenjeni novi duhovski davek. — Vsakdo mi bo pritrdil, da je duhovstvo glavna podpora vsaki državi; vendar država naša, ki tako marljivo skrbi za uradnike, vojnike, žandarje itd., se za niže duhovstvo ubogo premalo zmeni ter vzdržavanje njegovo večidel le revnemu ljudstvu prepušča, ki je samo podpore in polajšanja tako potrebno, ko duša v vicah sv. raja. Vlada dodá iz cerkvenega zaloga samo toliko, kar bira (kollektura), po srednji ceni vzeta, manj od 200 gld. znese. Ali vprašanje je: kako hoče duhovnik dan danes s to malo plačo svojemu stanu primerno živeti in izhajati? kako revnim pomagati, ki imajo večidel le k duhovnemu se zatekati, ki je primoran pri svoji pičli plači večkrat še sam druge nadlegovati in pomoči prositi? Pa ako bi vsaj to, kar je, gotovo bilo; al prav stalno je le to, kar se iz kase dobiva. Biro pa je pri revnih ljudéh, kterim bi človek raje kaj dal, ko jemal, težko pobirati in nabrano še teže prodajati, posebno v krajih, kjer je pomanjkanje veliko, denarja pa malo. Včasih, kakor, postavimo, lansko vino se še nikakor prodati ne dá. Na postranske zasluzke se je pa še manj zanašati. Nekđaj so ti zasluzki morebiti prav obilni bili, tako, da se je zavoljo njih duhovnom tako nizka plača odločila; al zdaj je vse drugače, in ni mi menda treba praviti, da so zadnja leta ti zasluzki, na priliko, za sv. maše, po revnih krajih popolnoma nehali in da tudi drugod zmeraj redkeji prihajajo. Zato ima navadno dandanašnji uradnik, ki je par šol dovršil, veliko večo in boljo plačo od kaplana, ki se je celih 16 let za svoj težavni stan pripravljal. Uradnik namreč ima svojih 800, 600 ali najmanj svojih 400 gold., za ktere mu ni treba še le okoli beračiti, ampak on je kar o svojem času lepo iz kase potegne. Razun tega ima, kadar se po opravljenih kam vèn podá, svoje diéte, v tem ko mora duhovnik vsaki dan, vsako uro vsi fari na postrežbo biti in se mučiti po vročini in mrazu, po kamnji in blatu, po dežji in snegu, kadar koli je treba in kolikorkrat je treba, pa brez posebnega povračila. Res, da ga viša sveta dolžnost svojega poklica veže v to opravilo in da ga kadaj, ako svoje dolžnosti zvesto opravlja, čaka vse drugo više plačilo nadzemeljsko; al dokler ima potrebščine, kakor vsak drug človek, mora imeti tudi pripomočke za-nje; kadar si po grdih potih škornje raztrga, mu noče noben čevljar zastoj novih napraviti itd. Raztrgan in bos pa duhovnik hoditi ne more.

Prav bi bilo torej, da bi se v tem oziru kaj storilo, in nižemu duhovstvu, ki največ dela v vinogradu Gospodovem, plača vsaj do 500 gld. povišala. Al v tem, ko se govori in piše, da se bo v prihodnje po reorganizaciji uradnikom še kaj več dalo, kakor zdaj imajo, kar jim iz srca privoščimo, se duhovnom vsled nove postave še to malo kratí, kar že imajo. In ker ni kaj od dohodkov enega leta jemati, mora duhovni pomočnik pri nastopu svoje službe, koj od treh let plačati. Pa ako bi to za tri leta veljalo, hajd, hajd; al ne veljá, marveč duhovnik mora, ako je še tisto leto prestavljen, od nove službe zopet za tri leta naprej plačati. Če je torej kaplan v kratkem času večkrat prestavljen, mora zaporedoma davek od mnogoletnih dohodkov plačevati, kterih še videl ni. In to plačevanje se terja večidel kmali po selitvi, ki človeku že tako dosti stroškov prizadene. Uradniki imajo spet v tem oziru lepo. Njim se namreč, ako niso dobili s preselitvijo više službe, stroški za preseljevanje navadno povračajo, tako da jim včasí še kaj dobička ostane; kaplan pa mora sam trpeti, in preseljevanje je dan danes drago, da se res ne govori zastoj: „dvakrat se seliti, je — enkrat pogoreti.“ — Prosimo torej, da bi nam „Novice“ o tej zadevi kaj povedale in nas podučile, ker cerkveni listi, ki se radi

potezajo za veliko premoženje velikih cerkvenih poglavarjev in bogatih samostanov, niso dosegali imeli besedice za tako slabo dotirano niže duhovstvo. Saj se tudi ono mora s tem svetom ukvarjati, dasitudi ni kraljestvo, za katero delati je poglavitna naloga njegova, na tem svetu in dokler se s tem svetom ukvarjamo, ostane pa denar „nervus rerum“ za najzadnjega kaplana tako, ko za najimenitnejšega prelata. „Brez denarja do solarja, brez soli domú“ itd., to veljá vsakemu. — Pa tudi naše gospode poslance prosimo, naj bi pri priložnosti kaj spregovorili ne samo o tem in neprimernem davku, ampak tudi, da bi se niži duhovščini kaj skoro plača povišala po potrebah sedanjega časa.

Eden za vse.

Marnja brez imena.

Zložila Luíza Pesjakova.

Prekrasna slovesnost pripravlja se zdaj,
Zatoraj je zemlja cveteča ko raj;
Zelena dobráva je cerkev visoka,
In v njej bode sklenjena slavna poroka.
Skoz kuplo drevesno leskeče se žar,
In pod-njo se máhovi vzdiga oltar;
„Mučence“ in „šmarnice“, cveti premladi,
Ga sklepajo zvesto, po stari navadi.
Izurjeni pajki marljivo hité
In tkajo odejice s čipkami še,
Da ž njimi oltarno pokrivajo steno,
Prelepo cvetečo, smaragdno zeleno.
Krog stene „kadulje“ obilno rastó,
„Vijole in „sivke“ vonjavo tresó,
Na „lučnikih“ svitle kresnice žarijo,
In „zvončki“ sreberni k poroki zvonijo.
Lej! „kapica farska“ že v cerkvi stoji
In ravno se bližajo pirniki vsi.
Nevesta, ko prva hodeva v svetišče,
In s svojimi gleda le tal sedaj išče.
Nevesta je — „roža“, kraljica cvetic,
Najlepša na zemlji premladih novic. *)
Iz zôre je vezeno nje oblačilo,
Napolnjeno mično z dišavo je milo;
In jutranje rôse presvitli okras
Se bliska na čelu in lišpa obraz.
In polno ljubezni je srce goreče
Prekrasne in mile neveste cveteče;
Da! ona najviše lepote je cvet,
Zató se jej čudi z veseljem ves svet.
Al take neveste dostojin, veljaven
Je tudi nje ženin premii in slaven.
Napevi njegovi soglasja so vzor,
Nebeško odmevajo angeljski zbor;
Milína čarovna, urók poezije,
Po petji presladkem nam dušo obsije,
In njemu, ki vnema vsaktero srcé,
Slovečemu pevcu je — slavček imé.
Soglasje in skladnost, lepota, vonjava,
Si veze enake že vid'la narava? —
Poročina priča, prečisto nebó
Je z redom bliščečim obdana lepó,
Prijazno nevestna mladiča pozdravlja
In svatnino jima prelepo napravlja.
Vseh čudežev teto obdaja zaklad,
Ker teta kraljevska je mlada spomlad.
Škerjancem, ki slavčku so bili snubači,
Sledujejo „svalniki“, hrabri vojači,
Družice pripeljejo, deve lepé,
Prebelo oblečene „lilje“ svitlé.

In družih še svatov krdelo zvrstuje
Se v cerkvi in Stvarnika cvetja hvaluje.
Brhkost in soglasje ste združeni že —
Od zákona lepšega zemlja ne vé. —

V dvorani zeleni bo zdaj veselica
In tje se podaja cveteča množica.
Zamaknjena „solnčnica“ sama sedi
In njej se pripognejo „tulpani“ vsi,
Al ona se vedno po priči ozira
In svoje poglede na red le upira.
Temotno se „mačehi“ bliska okó,
Treseča „sirotica“ hodi za njó;
„Lisjaki“, mladenči visoke postave,
Odkimajo smilno čeladaste glave.
V obleki bagréni bi „klinček“ premlad
Medleči „narcisi“ približal se rad,
Al zmiraj zapirajo pot in stezice
„Koprive“ in „neže“, bodeče samice.
„Perunika nemška“ se srečna štemá,
Ko „vel'ki odolín“ se malo smehljá;
„Naprstec“ pregleda rastline cveteče
In bratu rudečemu tihama reče:
„Potočnica modra je lepa, zares!“
„Marjetica“ misli: „še lepša sem jez.“
Od čuda je „zlatica“ skorej prevzeta,
Da „blušec“ le „duš'ci“ ljubezen obeta;
„Potonika“ krasna ponosno stoji
In ž njo „purpelica“ za stavo cveti;
„Ostrožnik“ zaljubljeno „milico“ gleda,
Šaljivo jo draži dišeča „reseda.“
„Greibenčki“, „klobučki“, „jasmini“ in „vres“
Povabijo poljske rastline na ples;
Z metulji se sučejo vrtné cvetice,
Da tal se dotikajo komaj nožice. —
„Senice“ prepevajo k plesu na glas,
„Rogači“ in „prosnice“ godejo bas,
„Kobilce“ in „murni“ cvrčijo pravilno
In „mačica“ mero jim daja posilno
„Komarji“ in „čmrlji“ šumijo okrog,
„Moškatnik“ in „minica“ trobita rog,
Na bobnice bijejo „južnice suhe“
In cimbal prebirajo „brenclj“ in „muhe“;
Poje se jim družijo „tašice“ še,
In „ščinkovci“ v zboru lepo žvrgolé.
Zdaj v kolu prelahkem in divje vrtečem,
Se suče vse urno v zavoji gorečem,
Se ziblje, se vije in v skupe hití,
Da „z'jalkam“ se čudno po glavah vrtí. —

Plesavke so trudne in trudni plesavci,
Orkestra omagajo skor prebivavci,
„Trobentica“ tuli k pokoju sedaj,
In kmali ponehata godba in raj.
„Zlaticnaste veternece“ koj priletijo
In lica žareča rajavcem hladijo,
Ki spehani, slabi na mahu sedé
In katerim zdaj strežejo sužnje zveste:
Za sladko krepčalo „bučele“ skrbijo
In s čašami polnimi v krogu hitijo.
V olimpu ambrozja in néktar sloveč,
Takó nista bila bogovom vsem všeč,
Ko vgretim, utrujenim svatom to pilo
Preslastno, krepčavno, hladivno in milo.
Z nadušbo zdravlji se vneta glasi:
„Živí naj nevesta, naj ženin živí!“
Al „roža“ napitnice jim ne ozdravlja,
In slavček vljudnosti tud' ne opravlja;
On vidi in čuje le rožo lepó
In njega srečuje le njeno okó.

*) Novica = nevesta.